

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

מקום הדיון כשהתביעה היא על בעלות על ביכנ"ס מרכזי בעיר

תיק ממונות מס' 1632-עא

נושא הדיון

א' תובע את ב' ואת החברה שבהנהלתו על שותפות בביכנ"ס מרכזי בעיר ג' שב' וחברתו רכשו, משום שבשלבי הרכישה הוסכם והותנה גם במסמכים כתובים שיש לא' חלק מסויים בביהכנ"ס ובחברה שאמורה לנהל אותו.

ב' משיב שמקום הדיון הוא בעיר ג' שם נמצא ביהכנ"ס וגם הצדדים גרים שם, וכבר נידון הענין בביה"ד של העיר ג'. א' משיב שענין תביעת השותפות מצידו לא תבע באף ביה"ד, וגם לא התם שם בוררות, והואיל ומדובר בביכנ"ס מרכזי בעיר ג' ובחברה ציבורית בעיר ג', פסולים דייני העיר ג' לדון בענין משום שכל הדיינים היו מעורבים בצורה זו או אחרת בענין והרי הם נוגעים בדבר, וגם יש כאן דין של "אלם בעירו" שמוציאים לדון בעיר אחרת. ועוד, בדיון שהיה בביה"ד שם נסתתמו טענותיו של א' אחרי שאסרו עליו לייצג את ב'.

בית הדין החליט שהדיון יתקיים בביה"ד שבעיר ג' בהרכב שבראשו יושב אבי"ד שאינו מתושבי העיר ג' ואנשי הקהילה שלו יש להם ביכנ"ס מיוחד בלי קשר לביהכנ"ס הנדון, וגם שאר חברי ביה"ד גרים רחוק מאותו ביכנ"ס ויש להם בתי כנסת אחרים.

המקורות לתשובה

כתב צאו"ע סי' ז סעי' יב: כל דבר שיש לדיין צו לך הנאה אינו יכול לדון עליו, לפיכך צני העיר סגנגז ס"ת שלהם אין דנין אותה צדויני אותה העיר אח"כ יש להם ס"ת אחרת. וכתב הסמ"ע ס"ק כח שלריך שיהא הס"ת האחר באותו מקום, ואז אי"ל אום סילוק של הדיינים, ועיי' באורך בהלכה פסוקה שם אות מד.

ובניד"ד החליט בית הדין שהדיון יתקיים בעיר ג' בהרכב שבראשו מכהן דיון שאינו גר באותה עיר, ולקהילתו בעיר ג' יש ביכנ"ס מסודר משלו ואין לו נגיעה בענין הנידון כלל, וגם שאר חברי ביה"ד

כשונאים, הרי כתב צפת"ש סי' ז בשם החו"י דצמקוס שאין השגחה טבעית כי אם עפ"י דבר ה' אין לחוש דדעתיה יטעהו ולא יהפך בזכותו כמו בשוגא, משא"כ כשעשה מעשה רשע או שום דבר שיש לו טיגא בליבו ודאי ירחיק מלדונו דג"כ יש לחוש דמפני כך לא חזי ליה זכותא, עכ"ל. וצניד"ד הרי לא פטרוהו מחמת שגחה אישית אלא מפני כבוד ה' הניצב בעדת קל, ממילא כשרים הם לדון.

ומה שטען שדין זה דומה לאלם בעירו שמוציאין לדון בעיר אחרת כבר כתב ערוך השלחן סי' יד סעי' ה דהכל תלוי בראיית עיני הדיונים, ואם יש חשש שיגזרו לו פנים בכאן יכפוהו לדון בעיר אחרת ואם לאו אין זומעין להבעיד וידונו בכאן. ועי' שו"ת חכם לבי סי' י עפ"י שו"ת מהר"ם מרוטנבורג ד"פ סי' תקמו דיחיד המתדיין עם הציבור אינו זכאי להוציא את הדיון למקום אחר, אלא דמ"מ טוב הדבר שלא להתדיין צמקומם, ולא כתב שצריך לדון צמקום אחר אלא רק "שטוב הדבר", וצניד"ד הרי יש כאן ענין לצורי ושייכות לציבור, וה"ל כמו יחיד מול ציבור. ויש להזהר בכבוד ציה"ד בעיר ג', ובית דין זה אינו מתערב בשיקוליו, וזולאי שכוונתם לש"ש.

ומה שטען שלא חתם צוררות ציה"ד בעיר ג', נראה שכיון שקנה את חלקו בחברה מאחד שחתם צוררות, מה מכר ראשון לשני וכו', וגם הקונה מחוייב לצי"ד שהמוכר חתם שם צוררות.

מרדכי אהרן היילר.